

Silo, 23-02-2020

Overdenking door ds. Douwe Visser

Exodus 34, 1 – 9 (NBG'51)

Machteloos of mondig

Ik ben opgegroeid in een geloofssfeer waar nog van 'de vreze des Heren' sprake was. Mijn moeder groeide op in een gezin waarbij de kinderen gewekt werden als het 's nachts onweerde. Zij moesten dan stil, met gevouwen handen aan tafel zitten want de Here God sprak.

Dat is ook niet zo verwonderlijk. Over het gedeelte uit Exodus dat wij lezen vertelt Mozes later als hij in Deuteronomium terugblijkt op zijn leven dat deze gebeurtenis omlijst is met grote angst van het volk waaraan hij leiding geeft.

Dat volk vraagt hem dringend of hij hen wil vertegenwoordigen en of hij alleen de berg op wil gaan want zij zijn doodsbang voor de heiligheid van de Heer en houden graag grote afstand. Totaal machteloos.

Het vreeswekkende blijkt dan vanwege geweldige natuurverschijnselen en het feit dat ze Mozes na zijn bergtocht niet eens aan kunnen kijken omdat hij God gezien heeft en dat leidde tot een oogverblindend schijnen van zijn gezicht. Mozes moest er een doek voor doen. En dan heeft Mozes alleen nog maar de achterkant van een verdwijnende God gezien, laat staan Gods gezicht zelf.

Staan wij machteloos en doodsbang tegenover God? Ook al maakt Hij zich bekend met de woorden: barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw. Wie ooit verkering had kent misschien de gedachte 'Ben ik hem wel waard? / Ben ik haar wel waard? Hij/zij is zoveel meer en beter dan ik.'

Die vraag m.b.t. de Here God stellen is zeker passend. De woorden waarmee hij zichzelf bekend maakt kennen wij, maar het zou een vergissing zijn die te identificeren met de begrippen zoals wij ze inkleuren.

Ooit schreef Calvijn dat God 'brabbeltaal' gebruikt als Hij met mensen spreekt. Zoals ouders en grootouders met brabbeltaal communiceren met baby's. Zouden zij in

grotemensentaal met een baby communiceren, dan is het maar de vraag of iets over zou komen van de liefde die zij voor het kind voelen.

Als wij denken aan Gods barmhartigheid als die van Moeder Teresa; als wij bij genadig denken aan de Waarheidscommissies in Zuid-Afrika en aan Mandela; als lankmoedigheid zou betekenen dat wij wangedrag lang kunnen verdragen – dan maken wij een God naar ons beeld.

Laten wij bedenken dat wij het hebben over de God die Schepper is van hemel en aarde en die, zoals Psalm 8 dat schrijft: 'met zijn vingers dit heelal gemaakt heeft. Alleen zijn vingers, voor wat zo groot is dat wij het einde ervan met onze beste vermogens en telescopen niet ontdekken kunnen.

Zo is het met al Gods eigenschappen. Die van de mensen zijn er van afgeleid, maar God is onnoemelijk veel groter. Laten wij dat beseffen als we zeggen 'Onze God is een geweldige God' Wij weten bij benadering niet wat we dan zeggen. Dat maakt het ook spannend hier in de kerk onze lofliederen te zingen. Bedoelen wij God groot te maken, of maken wij Hem hanteerbaar voor ons.

Ook dat is geen vreemde vraag, want wij leven in een tijd waarin we denken dat alles maakbaar is en hanteerbaar. Dat wordt zelfs gedacht over het menselijk bestaan. Je bent mondig! Jij hebt je eigen lot in handen. Jij zou kunnen winnen van dodelijke ziektes. Jij bent verantwoordelijk voor het slagen van je huwelijk; voor wat je kinderen worden; voor wat al niet.

Dan wordt het ook een wat kinderachtig geloof als je denkt dat er een God is die groter is dan wat we kunnen denken of doen. Afschuiven, heet dat in de taal van de ongelovige volksmond. Dat mag niet: Jij bent verantwoordelijk.

Goddank mag ik dan geloven en mij toevertrouwen aan een God die genadig is, geduldig, barmhartig.

Maar wat moeten we dan met die zin van vers zeven. Daar staat over God:

Die goedertierenheid bestendigt aan duizenden, die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft; maar (de schuldige) houdt Hij zeker niet onschuldig, de ongerechtigheid der vaders bezoeking aan kinderen en kindskinderen, aan het derde en vierde geslacht.

Ik lees bewust uit de vertaling NBG'51, omdat daar niet staat wat in andere Nederlandse vertalingen wel staat: vergelden; wreken; boeten of straffen.

Zou dan die geweldige God van liefde ons toch zo verantwoordelijk houden voor ons gedrag dat wij er die arme onschuldige kinderen en klein- en achterkleinkinderen van ons mee bezoedelen. Dat is wat anders dan een gezellige gezinsgrap waarbij je van lastig gedrag van je kind kunt zeggen: dat heeft hij van jou!

Ik ken mensen die zelfs zo door deze zinnen geïntimideerd zijn dat zij naar geloofsgemeenschappen gaan waar de schuld en zonden verbroken worden die door eerdere geslachten begaan zijn. Misschien hoorde u daar ook wel eens van. Mogelijk hebt u zichzelf beangst gevoeld doordat u weet van wangedrag van eerdere geslachten. Hoort dit echt bij de grote God die grote woorden van liefde van zichzelf spreekt.

In de Bijbel klinken echt ook andere geluiden. In Deuteronomium 7,10 staat dat God mensen persoonlijk verantwoordelijk houdt en in Deuteronomium 24,16 staat zelfs: *Ouders mogen niet ter dood gebracht worden om wat hun kinderen hebben misdaan, en kinderen niet om de misdaden van hun ouders; alleen om wat iemand zelf misdaan heeft, mag hij ter dood gebracht worden.*

De profeet Ezechiël (Ez. 18) gaat nog verder als het volk zich tijdens de ballingschap beklagt over het feit dat zij vanwege de zonden van de vaders lijden. Toch zit dit denken in het Joodse volk verankerd, want ook Jezus' discipelen vragen van de blindgeboren of hijzelf of zijn ouders gezondigd hebben.

Wij lezen dit woord 'bezoeken' dus vaak in een negatieve straffende sfeer. Machteloos staan we dan ten opzichte van voorouders en bovenal ten opzichte van God. Maar anders geladen

komt het ook in de Bijbel voor. In Psalm 106,4-5 (NBG51) staat: *Gedenk mijner, o HERE, naar het welbehagen in uw volk, bezoek mij met uw heil ...*

Bezoeken kan dus de negatieve lading van 'bezoeking' hebben, maar evenzeer de positieve van bezoek dat zeer welkom is.

Want Wie bezoekt in al deze teksten? Het is die liefdevolle geweldig grote God zelf van wie wij wel lezen dat Hij 'naijverig', jaloers is.

- Jaloers als mensen hun eigen eer zoeken of eer geven aan humbugfiguren in plaats van aan Hem.
- Jaloers als mensen aan geld, eigen gewin of macht meer aandacht besteden dan aan de Schepper

Dan straft God de overtreder. Dat zal een bezoeking zijn.

Maar God bezoekt ook het nageslacht van deze zondaren. Niet om ook hen te straffen, maar om hen zijn heil te doen zien. Want als God in zijn heiligheid zich aan je bekend maakt weet je dat je niet in de valkuil moet trappen waarin je ouders vastliepen.

- Wie ouders had wier onderlinge relatie kil en verwaarlozend was;
- Wie alcoholisme of mishandeling meemaakte;
- Wie als voorbeeld alleen maar gewetenloze streberigheid zag.
- Wie niet zag dat rekening gehouden werd met anderen bij gemaakte keuzes mag weten dat God de zondaren zelf verantwoordelijk acht voor dat wangedrag. Hij zal bezoeken.

Maar evenzeer mag je weten dat slecht voorbeeld makkelijk leidt tot navolging. Dan komt Gods bezoek als een liefdevolle waarschuwing en vraagt Hij aandacht voor de mogelijkheid niet gedoemd te worden door het verleden maar anders te kunnen kiezen. Hij zelf maakt je mondig!

Zo kwam God op bezoek voor heel zijn schepping toen Hij zich als klein kind aan de wereld gaf, en die wereld verlostte. Zo geweldig is onze God, dat Hij liever zichzelf dan jou pijnigt vanwege wat in je familiegeschiedenis

gebeurde. Die God ziet naar ons om: welkom
bezoek!